

KAAVOITUSKATSAUS 2025 – 2026

KAAVOITUSOHJELMA 2026

YLEISTÄ

Alueidenkäyttölain 7 §:n mukaisesti kunnan tulee vähintään kerran vuodessa laatia katsaus kunnassa ja maakunnan liitossa vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaava-asioista, kaavojen käsittelyvaiheista sekä sellaisista päätöksistä ja muista toimista, joilla on välitöntä vaikutusta kaavoituksen lähtökohtiin, tavoitteisiin, sisältöön ja toteuttamiseen.

Kaavoituskatsauksen tarkoituksena on tiedottaa kaikille kunnan asukkaille vireillä olevista maankäytön suunnitelmista. Alueidenkäyttölaki, rakentamislaki sekä kuntalaki korostavat kansalaisten tiedonsaannin merkitystä ja kuntalaisten osallistumista päätöksentekoon. Kaavoituskatsaus pyrkii omalta osaltaan edistämään näitä päämääriä.

KAAVOITUKSEEN VAIKUTTAMINEN

Kuntalaiset voivat vaikuttaa kaavoitukseen ja ympäristönsä rakentamiseen tekemällä aloitteita, esittämällä mielipiteensä ja osallistumalla kaavan laatimiseen kaavoituksen aloituksesta lähtien. Alueidenkäyttölaki edellyttää vuorovaikutusta ja tiedottamista kaavaa valmisteltaessa.

Kaavahankkeen vireille tulosta on ilmoitettava niin, että osalliset saavat tietoja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä.

Kaavahankkeessa osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Tavoitteena on lisätä asukkaiden ja muiden osallisten vaikutusmahdollisuuksia kaavan sisältöön mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Ennen varsinaista maankäytön suunnittelua kaavahanke laitetaan vireille ja siitä laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), jossa selvitetään kaavahankkeen sijainti, tavoitteet, keskeiset arvioitavat vaikutukset, kaavan eteneminen sekä kaavahankkeen osalliset ja miten heillä on mahdollisuus vaikuttaa kaavaan.

Kaavat pidetään julkisesti nähtävillä vähintään kahdessa vaiheessa: luonnos- eli valmisteluvaiheessa ja ehdotusvaiheessa.

Kaavan valmistelua koskevaan aineistoon voi tutustua kunnan teknisellä osastolla koko kaavahankkeen vireilläoloajan. Aineistot asetetaan aina nähtäville myös kunnan internet-sivuille: www.kangasniemi.fi – asuminen ja ympäristö – kaavoitus ja maankäyttö.

Yhdistelmä voimassa olevista yleis- ja asemakaavoista on nähtävänä kunnan internet-sivuilla kohdassa www.kangasniemi.fi – palveluopas – karttapalvelu. Kaavayhdistelmä ei ole lainvoimainen kaava, vaan informatiivinen aineisto eri aikoina voimaan tulleista kaavoista. Kaavan tarkempi sisältötulkinta tehdään alkuperäisistä hyväksytyistä kaava-asiakirjoista.

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ

Maankäytön suunnittelujärjestelmässä katsotaan olevan kolme kaavatasoa, joita kaikkia ohjaa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa.

Varsinaiset kaavajärjestelmän tasot:

1. Maakuntakaava

Maakuntakaava käsittää useita kuntia ja se on ohjeena yleis- ja asemakaavojen laadinnassa. Maakuntakaava välittää valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuntakaavoitukseen ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleis- eikä asemakaavan alueella muutoin kuin näitä muutettaessa. Maakuntakaavoituksesta huolehtii Kangasniemen alueella Etelä-Savon maakuntaliitto.

2. Yleiskaava

Yleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma ja se voidaan laatia koko kunnan alueelle tai osalle kunnan aluetta (osayleiskaava). Kunnat voivat tehdä myös yhteisen yleiskaavan. Yleiskaava toimii ohjeena asemakaavaa laadittaessa. Kangasniemen kunnan alueelle laadittujen oikeusvaikutteisten yleiskaavojen alueella voidaan rantarakennuspaikalle normaalisti myöntää rakennuslupa ilman poikkeamislupaa. Yleiskaava laaditaan kunnan toimesta ja sen hyväksyy kunnanvaltuusto.

3. Asemakaava

3.1

Asemakaava on yksityiskohtaisin kaavamuoto. Se sisältää määräykset alueiden käyttötarkoituksesta ja rakennusoikeudesta ja yleensä myös mm. rakennusten korkeudesta ja sijoituksesta rakennuspaikalla. Mitä keskeisemmästä ja tehokkaammin rakennettavasta alueesta on kyse, sitä tarkemmin rakentamistapaa on yleensä asemakaavassa ohjeistettu. Asemakaava laaditaan kunnan toimesta ja sen hyväksyy kunnanvaltuusto. Kunnalla on laaja toimivalta asemakaavoituksen laajuuden ja sisällön suhteen.

3.2

Ranta-asemakaava on ns. maanomistajakaava eli se laaditaan maanomistajan toimesta. Maanomistajalla on oikeus laadittuttaa ranta-asemakaava alueelleen silloin, kun on kyse pääasiassa loma-asutuksen järjestämisestä ja alue muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Ranta-asemakaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.

VIREILLÄ OLEVAT JA LÄHIAIKOINA VIREILLE TULEVAT KAAVOITUSKOHTEET

I ASEMAKAAVOITUS

1. Kiviniemen alue / Lapaskankaan risteysalue

- Kiviniemen leirintäalueen kehittämiseksi tehty yleissuunnittelu.
- Kiviniemeen ja lähialueelle Syvälahden ympäristöön on jo nykyisillä kaavoilla luotu runsaasti mahdollisuuksia matkailupalveluille, kuten hotellin tontti, golfkylä oheispalveluineen, tanssilavan yhteyteen majoitustiloja jne., mutta alueella varaudutaan kuitenkin mahdollisiin hankekohtaisiin kaavamuuutoksiin.

2. Keskustan ranta-alueet ja kortteli 18

- ydinkeskustan korttelissa 18 ja ranta-alueella on vireillä asemakaavan muutos
- suunnittelualue kattaa asuin- ja liikekorttelin lisäksi koko Pirtin puiston ja Luotsitien välisen ranta-alueen, painopisteenä erityisesti tori lähiympäristöineen. alueen pinta-ala on n. 5 ha.
- tavoitteena on lisätä ranta-alueen vetovoimaisuutta ja luoda edellytyksiä alueen käytön tehostamiselle sekä matkailun ja muun elinkeinotoiminnan, että myös asumisen näkökulmasta, kuitenkin niin, että alueen virkistyskäyttömahdollisuudet turvataan.
- korttelin 18 pääkäyttötarkoitus säilyy asumisessa ja liikerakentamisessa.
- kaavalla selvitetään myös alueella olevien rakennushistoriallisesti arvokkaiden kohteiden suojelutarve ja huomioidaan maakuntaliiton toimesta tehdyn ”Taajamien elinvoimaisuus” –projektin tulokset.
- Torialueelle ollaan laatimassa konseptisuunnitelmaa, joka otetaan huomioon alueen kaavoituksessa.

3. Ns. Suurosen kaupan ja Museon seutu

- alueella on vireillä asemakaavan muutos, jossa tarkennetaan yleisen tien liikennealueen (Joutsantie) ja tonttien välirajoja ja mahdollisia muitakin esille tulevia seikkoja, kuten esim. pysäköintijärjestelyjä.
- kaavamuutoksen jälkeen voidaan valtion omistama yleisen tien alue lakkauttaa siltä osin, kun se ei enää ole tarpeen liikenteelle ja osoittaa muihin käyttötarkoituksiin.
- koska muutos kohdistuu suurelta osin vanhaan yleisen tien tiealueeseen, on se tarkoituksenmukaista toteuttaa kohteen 4 yhteydessä, jossa käsitellään laajemminkin taajama-alueen yleisiä teitä.

4. Taajama-alueen joidenkin yleisten teiden muuttaminen katualueiksi

- AKL 83 §:n mukaan asemakaava-alueella voidaan osoittaa maateiden liikenne-alueita vain sellaisia yleisiä teitä varten, jotka palvelevat pääasiallisesti muuta kuin paikallista liikennettä.

- ELY-keskuksen kanssa käydyissä neuvotteluissa ja myös useiden yleisten teiden varrella olleiden asemakaavamuutosten yhteydessä on sovittu, että Kangasniemellä käynnistetään kaavamuutos, joka koskee Otto Mannisen tietä, Levälähdentietä ja Salmelantietä, teiden yhteispituus on n. 6,2 km.
- hankkeen yhteydessä voidaan tarkastella myös tarvittavan katualueen laajuutta ja samassa yhteydessä selvitetään myös valtion velvollisuus toteuttaa uutta kevyen liikenteen väylästä heidän ylläpitoonsa jäävien yleisten teiden varteen (VT 13, MT 447, MT 616).
- todettakoon, että ko. yleiset tiet eivät siirry suoraan kaavamuutoksella kunnan ylläpidettäviksi, vaan se edellyttää vielä erikseen tehtävää AKL 86a §:n mukaista kadunpitopäätöstä.
- kunnan omilla kaavatiealueilla on käynnissä maanmittaustoimitus (katualueiden lohkominen), jossa selviää nykyisten tiealueiden ulottuvuus. Koska toimituksen johdosta saattaa tiealueita koskevia kaavamuutostarpeita ilmetä muuallekin, kuin yleisten teiden kohdalla, on kaikkia tiealueita koskevat kaavamuutokset järkevintä tehdä samanaikaisesti.

5. Petäjikkötilan asemakaavoitus

- Kunta on hankkinut Petäjikkö tilan, joka sijaitsee Otto Mannisen tien varressa. Aluetta ei ole vielä asemakaavoitettu, vaikka se sijaitseekin kahden jo aikaisemmin asemakaavoitetun alueen välissä.
- Alueen yleiskaava on vastaikään päivitetty. Yleiskaavassa alue on varattu pientalovaltaista asumista varten sekä julkisten palveluiden ja hallinnon rakennuksia varten.
- Asumisen osalta pyritään saamaan alueelle omarantaisia tontteja sekä tontteja järvinäköalalla.

6. Muut kohteet

- varaudutaan hankekohtaisiin kaavamuutoksiin resurssien puitteissa.

II YLEISKAAVOITUS

1. Rantayleiskaavojen muutokset

- Ei hankkeita vireillä tällä hetkellä.

2. Kirkonkylän osayleiskaava

- yleiskaavoituksen merkitys osana kunnan strategista suunnittelua on entisestään korostunut. Yhdyskuntarakenteen kehittäminen ja ylläpitäminen asumista, vapaa-aikaa ja elinkeinoelämää palvelevana edellyttää koko taajaman ja sen lähialueen kattavaa yleispiirteistä maankäytöksellistä suunnitelmaa.
- taajama-alueen yleiskaavoituksen aikajänteenä on pidetty n. 10 – 15 vuotta. Ensimmäinen taajama-alueen yleiskaava laadittiin v. 1982, seuraava v. 1994 ja nyt voimassa oleva v. 2007.
- nykyinen kaava on ollut ratkaisuiltaan toimiva ja asemakaavoitusta on johdonmukaisesti toteutettukin sen pohjalta. Nykyinen yleiskaava on maanomistajia

kohtaan oikeusvaikutteinen kuitenkin vain taajaman ulkopuolella olevien rantavyöhykkeiden osalta. Muilta osin yleiskaava sen vaikutuksiltaan asemakaavoitusta ja muuta maankäyttöä ohjaava, mutta kunnan omaa päätöksentekoa se sitoo sellaisenakin, koska se on kunnanvaltuuston hyväksymä.

- yleiskaavoituksen aikajänteen mukaisesti kirkonkylän yleiskaavan tarkistus on aloitettu. Siihen liittyen on tehty ympäristöministeriön ja maakuntaliiton rahoittama ”Taajamien elinvoimaisuus” –projekti, jossa Kangasniemi oli mukana yhtenä esimerkikuntana. Projektin avulla selvitettiin taajamien julkisen, usein vajaakäyttöisen rakennuskannan arvotusta, ylläpitoa ja uusiokäyttöä. Selvityksen tulokset huomioidaan yleiskaavan päivityksessä.
- yleiskaavan valmisteluaineisto (OAS ym.) on pidetty julkisesti nähtävänä 1.7. – 27.8.2021. Nähtävillä oloaikana saatu palaute, mm. useita viranomaislausuntoja ja myös yksityishenkilöiden mielipiteitä on parhaillaan kaavan laatijalla valmisteltavana kaavan jatkokäsittelyä varten, joka tapahtuu tulevan talven aikana.
- yleiskaavan luonnos on valmistunut ja se on nähtävillä 16.11. – 18.12.2023.
- yleiskaavan kaavaehdotus on tarkoitus asettaa nähtäville ja pyytää siitä viranomaislausunnot vielä vuoden 2024 aikana. Kaavaehdotus on tarkoitus hyväksyä valtuustossa keväällä 2025.
- kaava on hyväksytty 19.5.2025.

3. Pienten kaavoittamattomien vesistöjen rakennusoikeuksien määrittely

- rantarakentamista koskevien poikkeamislupien päätösvallan siirtyminen kunnalle on vähentänyt rantayleiskaavoituksen merkitystä sellaisten pienten vesistöjen osalta, joihin ei kohdistu merkittävää rakentamispainetta. Tällaisten vesistöjen kohdalla poikkeamislupamenettely on todettu hyvinkin joustavaksi ja nopeaksi tavaksi määritellä rantarakennusoikeuksia.
- jotta poikkeamislupia voidaan jatkossakin ratkaista kestäväällä tavalla siten, että varmistetaan maanomistajien tasapuolinen kohtelu, olisi hyvä luoda tavoitteet ja menettelytapaohjeet ratkaisujen pohjaksi.
- ohjeistuksen laadinta voisi edetä seuraavasti:
 - kerätään alueilta saatavissa olevat perustiedot rakentamistilanteesta ja luonto-olosuhteista.
 - laaditaan niiden pohjalta tavoitteet ja menettelytapaohjeet rakennusoikeuksien määrittelemiseksi. Ohjeistus voisi sisältää jopa vesistökohtaiset mitoitusvyöhykkeet ja ns. kantatilatarkastelun.
- tehty työ ei mene hukkaan, koska aineisto toimii jatkossa pohjana myös mahdollisen kaavoituksen perusselvityksille.
- ohjeistus selkeyttää poikkeamislupamenettelyä ja varmistaa maanomistajien tasapuolisen kohtelun toteutumista rantarakennusoikeuksia määriteltäessä.

4. Huuhtimäen osayleiskaava

- Suur-Savon Sähkö Oy on tehnyt Kangasniemen kunnalle kaavoitusaloitteen tuulivoima osayleiskaavan laatimiseksi Huuhtimäen alueelle.
- Tuulivoimaosayleiskaavassa on tarkoitus osoittaa tuulivoima-alueen maankäyttötarpeet, joita ovat erityisesti tuulivoimaloiden alueet. Lisäksi kaavassa on tarkoitus osoittaa ohjeellisenä tarpeelliset huoltotiet, tuulivoima-alueen sisäistä sähkönsiirtoa varten tarvittavat kaapelilinjat sekä kaava-alueelle sijoitettava osa ns. ulkoisesta kaapelireitistä, jolla hanke liitetään sähköverkkoon.

- Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kaavoitusaloitteen ja käynnistää alueelle laadittavan tuulivoimarakentamista ohjaavan osayleiskaavan laatimisen kokouksessaan 12.6.2023.
- YVA menettely on eriytetty kaavan laatimisesta ja perustelupäätelmä on annettu 12.9.2025.
- Hanketoimijaksi on ilmoitettu Järvi-Suomen Tuuli Oy, joka on Suur-Savon Sähkö Oy:n tytäryhtiö.
- OAS on ollut nähtävillä 8.5.–9.6.2024, ja hanke on nyt kaavaluonnoksen valmisteluvaiheessa.

III RANTA-ASEMAKAAVOITUS

Annilan ranta-asemakaava on tullut vireille 18.2.2025. Kaavassa käsitellään yhden maanomistajan tilaa ja sen rakennuspaikkoja. Kaavaluonnos on ollut nähtävillä 27.3.2025 - 28.4.2025 välisen ajan. Kaavaehdotus on nähtävillä 09.10.2025 – 11.11.2025. Tavoitteena on käsitellä kaavan hyväksyminen alkuvuodesta 2026.

IV MAAKUNTAKAAVOITUS

Etelä-Savon maakuntaliiton kaavoituskatsaus 2025

Maakuntakaava on ylikunnallinen ja yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteista, ja siinä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta. Maakuntakaavan lähtökohtana on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja ne sovitetaan yhteen maakunnallisten ja seudullisten tavoitteiden kanssa. Maakuntien liitot vastaavat alueidensa maakuntakaavan laatimisesta ja kehittämisestä sekä sen ajan tasalla pitämisestä. Maakuntakaava voidaan laatia koko maakunnan kattavana kokonaiskaavana tai teema- tai osa-aluekohtaisena vaihekaavana. Maakuntakaavan hyväksyy maakuntavaltuusto ja kaavan päätöksestä on valitusoikeus hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Etelä-Savon alueella on voimassa seuraavat maakuntakaavat:

1. Etelä-Savon kokonaismaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 4.10.2010. Etelä-Savon kokonaismaakuntakaava (2010) laadittu koko Etelä-Savon alueelle ja siinä käsitellään kaikkia aluevaraustyyppisiä. Vanhat seutukaavat on tuolloin kumottu muilta osin paitsi ohjeellisen oikoratavarauksen osalta välillä Lahti-Heinola-Mikkeli.
2. Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 3.2.2016. Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava (2016) käsittelee tuulivoimaa ja siinä on osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita ja ohjattu kaavamääräyksiin tuulivoiman suunnittelua maakunnan alueella.
3. Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.12.2016. Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa (2016) voimassa olevia maakuntakaavoja on päivitetty kaikkien maankäyttömuotojen osalta. Tämän vuoksi kaava voidaan kuvata voimassa olevan Etelä-Savon maakuntakaavan päälle tulevana päivityselementtinä.

Voimasta olevista maakuntakaavoista on laadittu epävirallinen yhdistelmäkaavakartta sekä yhteenveto merkinnöistä ja määräyksistä helpottamaan aineistojen luettavuutta. Yhdistelmä löytyy osoitteesta: <https://www.esavo.fi/maakuntakaavojen-yhdistelma>

Etelä-Savon maakuntaliitossa on valmisteilla kaksi maakuntakaavaa:

ETELÄ-SAVON 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVA

Etelä-Savon maakuntahallitus päätti 20.9.2021 käynnistää maakuntakaavan laadinta (§ 141). Kaava laaditaan kaikki Etelä-Savon kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana ja siitä käytetään nimitystä Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaava. Vaihemaakuntakaavassa täydennetään ja päivitetään Etelä-Savon voimassa olevia maakuntakaavoja eri maankäyttömuotojen osalta.

Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 1.9. – 31.10.2022 välisen ajan.

Maakuntaliiton virasto valmistelee vuoden 2024 aikana kaavan selvityksiä ja kaavaluonnoksen. Kaavaluonnos ei ole tullut nähtäville vuoden 2025 aikana.

Kaavaluonnoksesta pyydetään viranomaislausunnot ja osalliset voivat jättää mielipiteen. Saadun palautteen perusteella kaavaluonnosta muokataan ja täydennetään ja niiden pohjalta laaditaan kaavaehdotus.

Vaihekaavan etenemiseen ja sen valmisteluun liittyvään aineistoon voi tutustua osoitteessa: www.esavo.fi/vaihekaava3

ETELÄ-SAVON 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVA

Etelä-Savon maakuntahallitus päätti 21.8.2023 (§ 98) kokouksessaan käynnistää Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan laadinnan ja siinä käsitellään tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita ja niihin liittyviä voimajohtokäytäviä. Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan lähtökohtana on 1. vaihemaakuntakaavan täydentäminen ja ajantasaistaminen seudullisesti merkittävän tuulivoimarakentamista koskevan ohjaamisen osalta.

Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 30.8. – 29.10.2023. Kaavaluonnos ja kaavan valmisteluaineisto olivat lausunnoilla ja nähtävillä 6.11.2023-5.1.2024. Saadun palautteen perusteella kaavaluonnosta muokataan ja täydennetään ja niiden pohjalta laaditaan kaavaehdotus. Kaavaehdotus oli nähtävillä 23.9.–25.10.2024. Etelä-Savon maakuntahallitus on päättänyt (27.1.2025 § 7) määrätä alueidenkäyttölain 201 §:n nojalla maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Muutoksenhakuviranomainen voi kieltää maakuntakaavan hyväksymispäätöksen täytäntöönpanon.

Vaihekaavan etenemistä voi seurata osoitteessa: www.esavo.fi/vaihekaava4, sivulta löytyvät myös kaavaan liittyvät aineistot ja selvitykset.

Kaavoitusasioista lisätietoja antaa aluesuunnittelupäällikkö Marko Tanttu, tai aluesuunnitteluasiantuntija Päivi Rahikainen p. 040 658 5723 (sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@esavo.fi)

MUUT HANKKEET

Kunnan maapoliittisen ohjelman laatiminen on käynnissä ja valmistuu alkuvuodesta 2026.